

τῆς καρδίας του ἀναβλύζει ἡ ἀγάπη. Ὁ χριστιανὸς τρέφεται ἐκ τῶν χειρῶν του, φέρεται ἐντὸς τῆς καρδίας του, ὑποστηρίζεται ὑπὸ τῆς χειρὸς του, θηλάζει ἐκ τῆς πλευρᾶς του διευθύνεται ὑπὸ τοῦ ὀφθαλμοῦ του, διδάσκεται ὑπὸ τῶν χειλέων του, θερμαίνεται ὑπὸ τῆς καρδίας του. Αἱ πληγαὶ του εἶναι ἡ ζωὴ του. Τὸ μείδιμά του τὸ φῶς τῆς ζωῆς του, ἡ ὑγεία τῆς ψυχῆς του, ἡ ἀνάπαυσις καὶ ὁ ἐπίγειος Οὐρανὸς Του.

Η ΕΜΦΑΝΙΣΙΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΥ

Κατὰ τοὺς χρόνους τῆς ἐμφανίσεως τοῦ χριστιανισμοῦ ὁ ἀρχαῖος κόσμος καὶ αὐτὸ τὸ μᾶλλον πεπολιτισμένον Ἑλληνικὸν Ἔθνος, ἐν ᾧ ἐπεκράτει ἡ πολυθεΐα καὶ εἰδωλολατρείας εὐρίσκειτο θρησκευτικῶς καὶ ἠθικῶς ἐν καταπτώσει· διότι αἱ μὲν ἀνώτεροι τάξεις τοῦ λαοῦ διετέλουν ἐν τῷ αὐτῷ καὶ αὐταὶ ἢ ἔτι μείζονι ἠθικῇ καταπτώσει ἢ ἠπίστου ἐντελῶς, ἢ ἦσαν θρησκευτικῶς ἀδιάφοροι ἢ ὀλίγοι τινὲς ἄνδρες, τυχόντες ἐπιστημονικῆς τινος μορφώσεως ἐν σχολαῖς ἐπιφανῶν φιλοσόφων, ἀνεζήτουν διὰ τῆς φιλοσοφίας ὑψηλοτέραν τινὰ περὶ τοῦ σύμπαντος θεωρίαν.

Ἀλλὰ καὶ τούτων οἱ πλεῖστοι τὰς ἡμαρτημένας φιλοσοφικὰς σχολὰς καὶ ἀρχὰς τῶν ἰδρυτῶν τῶν σχολῶν αὐτῶν ἀποδεχόμενοι ἢ ἐφρόνων τὰ τῆς ὕλης, ὡς οἱ ὄπαδοὶ τοῦ Δημοκρίτου Λευκίππου, Ἀριστίππου καὶ τοῦ Ἐπικούρου, ἢ ἔχοντες πανθεϊστικὰς ἀρχὰς, ὡς οἱ Ἐλεᾶται καὶ οἱ Στωϊκοί, συνέχουν Θεὸν καὶ κόσμον. Μόνοι δὲ οἱ ὄπαδοὶ τῆς ἰδεοφροσύνης τοῦ Πλάτωνος, ἐν μέρει δὲ καὶ τοῦ Ἀριστοτέλους, εἶχον καθαρωτέρας ἀρχὰς περὶ Θεοῦ καὶ περὶ αὐτότητας καὶ ἀθανασίας τῆς ψυχῆς ἢ τοῦ νοῦ. Ὅθεν ἡ Ἑλληνικὴ φιλοσοφία ἀνατρέψασα τὸ σαθρὸν οἰκοδόμημα τῆς πολυθεΐας καὶ εἰδωλολατρείας καὶ ἀδυνατοῦσα νὰ ἀναγείρῃ αὐτὸ αὐτοῦ ἄλλο ἐδραϊότερον, δὲν κατάρθωσε νὰ ὑποκαταστήσῃ ἄλλας ὑγιειντέρας θρησκευτικὰς καὶ ἠθικὰς πεποιθήσεις.

Τὴν ἀληθῶς καὶ τελευταίαν περὶ Θεοῦ, ψυχῆς, καὶ ἠθικῆς διδασκαλίαν καὶ τὴν θρησκευτικὴν καὶ ἠθικὴν ἀναγέννησιν καὶ ἀνόρθωσιν τῆς ἀνθρωπότητος κατάρθωσε νὰ μεταδώσῃ εἰς τὴν ἀνθρωπότητα καὶ πραγματοποιήσῃ ὁ διὰ τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ προπαρασκευασθεὶς χριστιανισμὸς, ὃν ἴδρυσεν ὁ ἐπηγεγμενὸς λυτρωτὴς τοῦ κόσμου Ἰησοῦς Χριστός. Ἐν τῇ ιδέᾳ τοῦ ἀΐδιου λόγου τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος εὗρε τὴν τελείωσιν τῆς περὶ ιδεῶν διδασκαλίας τοῦ Πλάτωνος. Αἱ ιδεαὶ τοῦ ἀληθοῦς, τοῦ δικαίου, καὶ τοῦ ἀγαθοῦ εὗρον καὶ ἔλαβον τελείαν ὑπαρξιν ἐν τῷ χριστιανισμῷ. Ἐν τῷ σταυρικῷ θανάτῳ τοῦ Θεανθρώπου Ἰησοῦ εὗρε τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος πραγματοποιημένην ἐπὶ τῆς γῆς τὴν

ιδεάν τοῦ ὄντως Δικαίου, ἦν προησθάνθη ὁ Πλάτων καὶ προεῖπεν ὡς Ἑλλήν Ἡσαΐας τὸν σταυρικὸν θάνατον «οὕτω δικεῖμενος ὁ δίκαιος μαστιγώσεται, στρεβλώσεται, δεδήσεται, ἐκκαθήσεται τῷ ὀφθαλμῷ, τελευτῶν πάντα κακὰ παθὼν ἀνυσχινδολεύθησεται». (Πολιτ. Β. 4).

Ἐκ τούτου ἐξηγεῖται ὁ ἐνθουσιασμὸς, μεθ' οὗ ἀπεδύθησαν καὶ διὰ λόγου καὶ διὰ τῆς ἐν τῷ μαρτυρικῷ θανάτῳ θυσίας τῆς ζωῆς αὐτῶν καὶ ἠγωνίσθησαν ὑπὲρ τοῦ χριστιανισμοῦ ὁ φιλόσοφος καὶ μάρτυς Ἰουστίνος καὶ τοσοῦτοι ἄλλοι σοφοὶ Ἕλληνες, οἵτινες εὐρόντες ἐν τῷ χριστιανισμῷ τὴν ἀληθῆ φιλοσοφίαν ἀφιέρωσαν ἅπαντα τὸν βίον αὐτῶν εἰς τὴν διὰ λόγου διάδοσιν, ἀνάπτυξιν καὶ φιλοσοφικὴν διχτύπωσιν τοῦ πνεύματος τοῦ χριστιανισμοῦ ἐν τοῖς συγγράμμασιν αὐτῶν. Οὕτως ἀπετελέσθη ὁ χριστιανισμὸς καὶ χριστιανικὸς Ἑλληνισμὸς καὶ ἡ χριστιανικὴ Ἑλληνικὴ αὐτοκρατορία τοῦ Βυζαντίου, ἣτις ζήσασα ὑπὲρ τὰ χίλια ἔτη συνετέλεσεν οὐ μόνον εἰς τὴν διατήρησιν καὶ ἀνάπτυξιν τοῦ Ἑλληνικοῦ καὶ χριστιανικοῦ πολιτισμοῦ, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν διάδοσιν αὐτοῦ εἰς τὰ βάρβαρα Ἔθνη τῆς τε Ἀνατολῆς καὶ τῆς Δύσεως.

Ἀρχιμ. Δαμ. Δαμασκ. Πητρούπουλος

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ

ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟΝ ΠΑΡ' ΗΜΙΝ ΔΕΝ ΕΚΠΑΗΡΟΙ ΤΩΝ ΣΚΟΠΩΝ ΤΟΥ

--Η ΜΟΡΦΩΣΙΣ ΤΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΩΝ

Καὶ λοιπὸν ἡμεῖς τῶρα ἐρωτῶμεν, τὸ γε νῦν ἔχον, τὸ σχολεῖον ἐκπληροῦ τὸν ἱερόν του καὶ ὑψηλὸν σκοπὸν καὶ δύναται τοῦτο ν' ἀνταποκριθῇ εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς σημερινῆς κοινωνικῆς ζωῆς;

Δυστυχῶς μὲρισκόμεθα εἰς τὴν ἀνάγκην, θὰ τὸ εἴπωμεν ἀπεριτομήτως, νὰ εἴπωμεν ὅτι παρ' ἡμῖν τὸ σχολεῖον ἀδυνατεῖ νὰ ἐκπληρώσῃ τὸν εὐγενῆ καὶ ἱερόν του σκοπὸν καὶ νὰ συντελέσῃ ὁ παγκοσμίως ἀνεγνωρισμένος ἰσχυρὸς αὐτὸς μορφωτικὸς παράγων εἰς τὸν καταρτισμὸν τῶν τροφίμων του, τὸν ἐξευγενισμὸν τῆς κοινωνίας καὶ τὸν πολιτισμὸν τῶν τροφίμων του, τὸν ἐξευγενισμὸν τῆς κοινωνίας καὶ τὸν πολιτισμὸν τοῦ Ἔθνους. Πῶς δὲ καὶ διατί;

Δύναται τις νὰ εἴπῃ ὅτι πολλοὶ εἶναι οἱ λόγοι, δι' οὓς τὸ σχολεῖον καθυστερεῖ εἰς τὴν πραγμάτωσιν τοῦ σκοποῦ του, ἀλλὰ οἱ κυριώτεροι τούτων εἶναι οἱ ἑξῆς:

1ον) Ἡ ἔλλειψις καταλλήλου διδασκτικοῦ προσωπικοῦ.

2ον) Τὸ ἐπικρατοῦν ἐκπαιδευτικὸν σύστημα καὶ

3ον) Ἡ ἔλλειψις καταλλήλων διδασκητῶν καὶ ὁργάνων.

Ὁ καθηγγητὴς, ἵνα εἶνε ἀξίος τῆς ὑψηλῆς του ἀποστολῆς, δεόν νὰ ἔχῃ ἅλα τὰ ἐπιστημονικὰ καὶ ἠθικὰ ἐκείνα προσόντα, δι' ὧν θὰ δυνηθῇ καὶ τὸν τροφίμον καταλλήλως νὰ μορφώσῃ, ἀλλὰ καὶ τὸν σεδασμὸν εἰς τὴν κοινωνίαν νὰ ἐμπνεύσῃ.

Δὲν εἶνέ ποτε φρόνιμον δι' ἓνα οἰονδήποτε ἐπιστή-

Μονα να περιορίζεται μόνον εις τὰς γνώσεις, τὰς δόξαις ἑλαδεν ἐν τῇ Παναπιστημίῳ καὶ μάλιστα ἱκανὴν οὕτως κούφότητι ἤθελεν ἐπιδείξει, ἂν συμβαίη νὰ ἐναμιβρύνηται διὰ τὸ ἐπιστημονικὸν του πτυχίου, ἀλλ' ἐπιβεβλημένον εἰς αὐτὸν εἶνε ν' ἀναπτύξη τὰς ἐπιστημονικὰς του γνώσεις διὰ τῆς κατ' ἰδίαν μελέτης καὶ διὰ τῆς ἐπιστημὸνικῆς παρακολουθήσεως τῆς ἐλο- νὲν ἐξελλισσομένης ἐπιστήμης.

Ἄν τοῦτο εἶνε μία ἀντιρρογτος ἀλήθεια δι' αἰον- δῆποτε ἐπιστήμωνα, πολλῶ μᾶλλον ἀληθεύει διὰ τὸν ἐπιστήμωνα διδάσκαλον, εἰς τὸν ὅποιον ἡ πολιτεία ἐναπιστεύθη τὴν μόρφωσιν τοῦ γένους.

Πλὴν τῆς ἀρτίως ἐπιστημονικῆς του συγκροτήσεως ὁ καθηγητὴς δεόν νὰ ἔχη καὶ ἀρτίαν παιδαγωγικὴν μόρφωσιν, ἣτις θὰ εἶνε τὸ βαθύ του χαρακτηρηστικὸν γνώρισμα διὰ τὴν εὐδοκίμησιν εἰς τὸ ἱερόν του ἔργον. Ἐνεσθὲν δὲ καὶ ἐμάρτυθη εἰδικὸς ἐπιστημονικὸς κλά- δος ὁ τῆς παιδαγωγικῆς διὰ τὴν ἀρτίαν συγκρότησιν τῶν μελλόντων νὰ διδάξωσι καὶ ἀπὸ πάτης ἀπόψεως νὰ μορφώσων τὴν νεολαίαν.

Καὶ εἶναι μὲν ἀλήθες ὅτι ἡ παιδαγωγία εἶναι φυσικὸν χάρισμα, δὲν δύναται ὅμως νὰ ἀρνηθῆ τις ὅτι τὸ χάρισμα τοῦτο εἶνε ἀνάγκη νὰ διαπτύχῃ καὶ νὰ καλλιεργηθῇ διὰ τῆς παιδαγωγικῆς ἐπιστήμης.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ

ΟΙ ΝΕΚΡΟΙ ΚΑΙ ΤΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΨΕΥΔΗ

Α'.

Ἐὰν ἐξήτη κανεῖς νὰ μάθῃ ἕως ποῦ φθά- νουν ἐπὶ τέλους αὐτὰ τὰ κοινωνικὰ λεγό- μενα ψεύδη, καὶ μέσα εἰς τὰ ὅποια δυστυχῶς ἀρέσκεται νὰ ζῆ ὁ περισσότερος κόσμος, θὰ ἔβλεπε πῶς ὅτι ταῦτα φθάνουν καὶ μέχρις αὐτῶν ἀκόμη τῶν νεκρῶν. Πρωτοστατοῦν καὶ εἰς αὐτὴν ἀκόμη τὴν ἐκφορὰν αὐτῶν.

Καὶ κάθε ἕνας θὰ ἠδύνατο ἐπὶ τέλους προ- φασισζόμενος νὰ δικαιολογήσῃ τὴν ὑπαρξιν αὐτῶν ἐφ' ὅσον κανεῖς ζῆ τὴν παροῦσαν ἐπίπλευστον καὶ ψευδῆ κοινωνικὴν τοῦ κό- σμου ζωὴν, καὶ νὰ ὑπεραμυνθῇ τῆς συντη- ρήσεως αὐτῶν ὑπὸ τῆς μεγαλειτέρας μερίδος τῶν ἀνθρωπίνων κοινωνιῶν, διὰ πολλοὺς καὶ ποικίλους λόγους. Τίς ὅμως καὶ διὰ τίνα λό- γον θὰ ἠδύνατο νὰ δικαιολογήσῃ τὴν χρῆ- σιν αὐτῶν καὶ εἰς τοὺς νεκρούς;

Μήπως καὶ αὐτοὶ πρόκειται νὰ ἐξυπηρε- τηθοῦν ἀπὸ τὰ λεγόμενα κοινωνικὰ ψεύδη;

Ἄλλὰ πῶς θὰ ἐδεικνύετο πῶς εἴμεθα δυ- στυχῶς προσδεδεμένοι μὲ ἀλύσεις μάλιστα βαρείας εἰς τὴν τήρησιν αὐτῶν, καὶ πῶς θὰ ἐφανερῶτο πῶς ἔχουσι ριζωθῆ τὸσον πολὺ αὐτὰ μέσα μας, εἰς τρόπον ὥστε νὰ μὴ θέλω- μεν νὰ χωρισθῶμεν ἀπὸ τὰ ψεύδη αὐτὰ τὰ ὅποια τὸσον ρόλον παίζουσιν εἰς τὴν ζωὴν αὐτὴν καὶ κατ' αὐτὰς ἀκόμη τὰς φοβερὰς στιγμὰς τοῦ θανάτου.

Ἐσχάτως καὶ αὐτὴ ἡ ἐκφορὰ τῶν νεκρῶν μαζί μὲ πολλὰ ἄλλα ἔχασε τὴν θέσιν της.

Παρατηρήσατε μίαν ἐκφορὰν νεκροῦ καὶ θὰ πεισθῆτε. Δημιουργεῖται θόρυβος καὶ ἐ- ξευρισκονται ἂ ν ὕ π α ρ κ ι ο ἰ ἂ ν ἄ γ κ α ἰ αἷτινες καταθλίβουσι πολλάκις τοὺς ἐναπο- μείναντας οικεῖους, ὡς νὰ μὴ ἦτο ἀρκετὴ εἰς αὐτοὺς ἡ τὸσον σκληρὰ θλίψις καὶ ὀδύνη τὴν ὅποιαν ἀνοίγει εἰς μίαν οἰκογένειαν ἕνας θάνατος. Θόρυβος πολὺς ὄχι βεβαίως ἐκ συγκινήσεως καὶ λύπης, πράγματα ἄλλως τε φυσικὰ κατόπιν ἐνὸς χωρισμοῦ καὶ μάλι- στα τὸσον σκληροῦ ὅσον ὁ θάνατος, ἀλλὰ θόρυβος διὰ νὰ προκληθῶσι ἐπιδείξεις καὶ μάλιστα ἀηδεῖς, αἷτινες εἰς οὐδὲν ἄλλο συν- τελοῦσιν, παρὰ μόνον εἰς τὴν ἀθρόαν σπα- τάλην χρήματος. Καὶ τοῦτο διατί; Διὰ νὰ μὴ ὑστερήσωμεν εἰς τὴν τήρησιν τῶν κατὰ συνθήκη ψευδῶν, καὶ εἰς αὐτοὺς ἀκόμη τοὺς νεκρούς μας, καὶ τὰ ὅποια ψεύδη πολλάκις ἀκούονται εἰς τὴν καινωσίαν μὲ τὴν λέξιν κ ο ι ν ω ν ι κ ἡ ἂ ν ἄ γ κ η. Ἐτσι ζῶσι καὶ ὑπάρχουσιν αὐτὰ. Μὲ αὐτὴν τὴν λέξιν δι- καιολογοῦν οἱ περισσότεροι τῶν ἀνθρώπων τὴν συμμετοχὴν αὐτῶν εἰς αὐτὰ, ἂν καὶ γνω ρίζωσι τὸ ἀνωφελὲς αὐτῶν, καὶ ἀκόμη περισ- σότερον, δὲν ἀρνοῦνται νὰ τὸ ὁμολογῶσιν ἐρωτώμενοι, συνομολογοῦντες ἀντιθέτως ὅ,τι ἀρέσκονται νὰ ζῶσι μέσα εἰς καταφανῆ ψεύδη, δικαιολογούμενοι μὲ τὴν λέξιν: Κοινωνικὴ Ἀνάγκη.

Καὶ βλέπει κανεῖς εὐθὺς ὡς ἤθελεν ἔλθει τὸ τέλος τῆς ζωῆς αὐτῆς διὰ τοῦ θανάτου, νὰ ἐπιστρατεύωνται ὅλα ἐκεῖνα τὰ μέσα τὰ ὅποια δύναται νὰ καταστῶσιν ἱκανά, δ' ἐπί- δεῖξιν καὶ πομπήν, ὅσον τὸ δυνατόν μεγα- λειτέραν, διὰ νὰ ἀφαιρέσωσιν ὅμως αὐτὰ μὲ τὴν πομπὴν των καὶ ὅλην τὴν ἐπίδειξιν αὐ- τῶν, κάθε μυστικοπάθειαν τοῦ πράγματος, καὶ νὰ συντελέσωσιν εἰς τελείαν παραγνώ- ρησιν μιᾶς τὸσον σπουδαίας ἡμέρας καὶ στιγ- μῆς, οἷα εἶναι ἡ ἡμέρα τοῦ θανάτου, ἣτις ἀποβαίνει ἡ κατακλείς τῆς ζωῆς αὐτῆς, καὶ ἀποτελεῖ τὸν ἐπίλογον ἐνὸς βιβλίου τὸ ὁ- ποῖον ὁ ἄνθρωπος ἤρχισε γράφων ἀπὸ τῆς γεννήσεώς του.

Καὶ διὰ νὰ ἐκδηλωθῇ ὅσον τὸ δυνατόν μὲ μεγαλειτέρον καὶ ἐπιδεικτικώτερον τρόπον ἡ ἀκατάσχετος ἡμῶν ῥοπή, καὶ ἀμέριστος ἀγάπη πρὸς αὐτὰ τὰ λεγόμενα κ ο ι ν ω ν ι κ ἂ ψ ε ὕ δ η, φορτῶνεται ὁ δυστυχῆς ἄν- θρωπος καὶ νεκρὸς ἀκόμη μέσα εἰς τὸ φέ- ρετρόν του, μὲ ὅλην τὴν ματαιότητα καὶ τὴν ματαιοδοξίαν ἀπὸ τῆς ὁποίας δὲν ἐν- νοεῖ καὶ νεκρὸς ἀκόμη νὰ χωρισθῇ.

Μὲ τὸ πλήθος τῶν νεκρικῶν στεφάνων, καὶ μὲ τὸν ὄγκον ὅλων τῶν ἄλλων ξένων καὶ ξπεριτῶν πραγμάτων εἰς μίαν τοιαύτην ὑπόθεσιν, δὲν κάμνουσι τίποτε ἄλλο παρὰ νὰ διακηρύττωσι καὶ κατὰ τὴν τελευταίαν αὐ- τὴν στιγμὴν τοῦ χωρισμοῦ, πῶς ἐννοοῦσι